

Duchowny wyznania prawosławnego

263603

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Podstawowym zadaniem duchownego chrześcijańskiego jest posługa religijna wiernym danego obrządku (prawosławnego, katolickiego, protestanckiego, mariawickiego itd.) ; połączona z osobistą modlitwą do Boga. Wiąże się to m.in. ze sprawowaniem liturgii, katechizacją dzieci i młodzieży; opieką nad chorymi i cierpiącymi, udzielaniem sakramentów (ślubów, chrztów itd.) i wszelkimi innymi formami duszpasterstwa. Do codziennych obowiązków księdza katolickiego należy odprawienie mszy świętej, dyżur w konfesjonale, odmówienie brewiarza (modlitwy Kościoła). Poza tym księża są zobowiązani do dyżurów w kancelarii parafialnej, udzielania okresowych spowiedzi rekolekcyjnych i sprawowania tychże rekolekcji; organizują także spotkania w grupach modlitewnych (tzw. oazy; grupy neokatechumenalne). Duchowni przygotowują się także do wygłoszenia kazania; które powinno mieć formę medytacji nad Ewangelią (korzystają przy tym czasem z pewnych wzorów).

Zawód duchownego łączy w sobie cechy zawodu nauczyciela (np. praca katechetyczna, głoszenie kazań, rekolekcje i inne szeroko pojęte formy wychowania religijnego), zawodu lekarza (głównie „lekarza duszy”, np. w trakcie spowiedzi, ale czasem też przez bezpośrednią opiekę nad chorymi), sędziego (pomoc w rozstrzyganiu, co jest dobre, a co złe, wyznaczaniu pokuty), psychologa (porada i opieka nad wspólnotą), stróża porządku odpowiedzialnego za powierzoną jego opiece parafię. Dotyczy to zarówno duchownego katolickiego, prawosławnego; czy protestanckiego (choć w tym ostatnim przypadku ewangelicki pastor pełni tylko obowiązki duszpasterza i nie jest uznawany za pośrednika między wiernymi a Bogiem; w związku z czym nie udziela też spowiedzi; a wierni współzarządzają parafią). Widoczne jest to szczególnie w przypadku duchownych sprawujących funkcje specjalne; jak np. kapelani w szpitalach, więzieniach, jednostkach wojskowych, w domach sióstr zakonnych; czy księża prefekci o szczególnych uzdolnieniach nauczycielskich. Nieco inaczej przedstawia się sprawa z zakonnikiem (salezjaninem, franciszkaninem, jezuitą, czy prawosławnym bazylianinem), który oddaje się życiu w zamkniętej często wspólnotie, aby poświęcić się w ten sposób Bogu. Zakon w ogóle jest zrzeszeniem osób zatwierdzonym przez prawo kościelne; jego członkowie składają śluby publiczne, dożgonne lub czasowe (do istoty stanu zakonnego należą śluby czystości, posłuszeństwa i ubóstwa; w przypadku jezuitów dochodzi ślub posłuszeństwa Stolicy Apostolskiej w sprawach misji). Celem ogólnym każdego zakonu jest osiągnięcie ewangelicznej doskonałości; poza tym każdy zakon posiada swój cel specjalny.

I tak na przykład Dominikanie poświęcają się duszpasterstwu specjalistycznemu, obejmującemu studentów, środowiska inteligenckie, a także pracy naukowej; wykładając na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, Uniwersytecie im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Siostry Felicjanki prowadzą domy osób w podeszłym wieku, zakłady wychowawcze dla dzieci specjalnej troski; zajmują się też katechizacją. Kamilianie pracują w zakładach dla nieuleczalnie chorych, są kapelanami szpitalnymi w domach opieki dla chorych; docierają też jako misjonarze do krajów Ameryki, Afryki, Dalekiego Wschodu, Australii i na Madagaskar. Wielu innych

misjonarzy i misjonarek (np. siostry franciszkanki misjonarki) głosi swą wiarę w najbardziej odległych miejscach świata; jak Papua - Nowa Gwinea, Zair, Rwanda; a także w szczególnych środowiskach społecznych, wśród najuboższych, czasem cierpiących głód, bezdomnych, starych i porzuconych. Praca misjonarza nie ogranicza się tylko do szerzenia wiary; obejmuje też takie zadania jak nauczanie podstawowych przedmiotów szkolnych, czy pomoc w organizowaniu codziennego życia, opieka zdrowotna np. trędowatych. Codzienna msza, nauka religii wśród dzieci, młodzieży; zaznajamianie jej z zasadami wiary; opieka i porada dla wiernych, dla których ksiądz (duchowny) jest niejednokrotnie najwyższym autorytetem.

Wszystko to stanowi o niekonwencjonalności zawodu duchownego.

Środowisko pracy

materiałne środowisko pracy

Miejszem pracy duchownego jest przede wszystkim kościół jako świątynia; może też nim być klasztor, punkt misyjny, szkoła, wyższa uczelnia, szpital, kancelaria parafialna, jednostka wojskowa, sierociniec itd. Jako, że duchowni są obecni we wszelkich przejawach życia społecznego i pracują w każdych praktycznie warunkach, stykają się też z wszelkiego rodzaju chorobami i schorzeniami; dlatego nie można mówić o żadnych specyficznych chorobach zawodowych.

warunki społeczne

Miejszem pracy duchownego jest kościół jako świątynia, ale i Kościół jako społeczność parafialna, wspólnota wiernych. Jest to praca polegająca na stałym kontakcie z ludźmi; ze wspólnotą, co sprawia wiele satysfakcji; ale i rodzi konflikty. Praca w zespole, razem z innymi duchownymi i osobami świeckimi udzielającymi się w parafii (nie dotyczy to tylko niektórych odizolowanych wspólnot klasztornych). W przypadku misjonarza oznacza to przede wszystkim kontakt z całkowicie obcym otoczeniem; odmienną kulturą i klimatem. Jest to praca o specyficznym charakterze; polegająca na stałej obecności w tym wszystkim, co dzieje się w parafii, wspólnocie; codziennej modlitwie i mszy, całkowitym oddaniu się Bogu i pośredniczeniu między Nim a wiernymi.

warunki organizacyjne

Pewne elementy codziennej posługi duchownego mają charakter stały (codzienna msza, czy ustalone godziny katechizacji); a pewne niestały (odprawienie pogrzebu, odwiedziny u chorego). Duchownego odróżnia, nie tylko oryginalność zawodu; ale i noszenie charakterystycznych szat, jak sutanny u księdza, czy habitu zakonnego. Ścisły nadzór nad duchownym sprawuje jego zwierzchnik, co wiąże się z licznymi ograniczeniami w życiu osobistym. Zwierzchnicy też decydują o umiejscowieniu księdza w określonej parafii; przy czym nie może to być raczej parafia jego dotychczasowego zamieszkania; i przydzieleniu do sprawowania określonych funkcji np. dekret biskupa o przydziale kapelana do danego szpitala, więzienia, czy jednostki wojskowej. O rozdziale zaś zadań w parafii decyduje proboszcz. U protestantów pastora mianuje synod danego Kościoła lub zgromadzenie wiernych. Księdzu katolickiemu przysługuje jeden dzień wolny w tygodniu i prawo do corocznych wakacji. Choć oczywiście nie zwalnia ich to od obowiązków modlitewnych. Ze sprawowaniem danej funkcji wiąże się też konieczność wyjazdów, takich jak pielgrzymki do miejsc świętych, wakacyjne wyjazdy z młodzieżą, głoszenie rekolekcji w innej parafii.

Duchowny, jako głosiciel uniwersalnych wartości, jest też zobowiązany do przykładowego trybu życia. Zakonnik zaś jest ograniczony poza tym przez regułę zakonną, która może mu zabraniać na przykład kontaktu z osobami spoza wspólnoty klasztornej. Ta specyficznie pojęta praca oznacza stały kontakt z ludźmi; ciągły ruch ale i pracę za biurkiem (np. w kancelarii). Duchowny jest zarazem opiekunem; ale i strażnikiem, który przewodniczy wspólnocie i utrzymuje stały kontakt z wiernymi 7 dni w tygodniu; w dzień, a czasem i w nocy.

Wymagania psychologiczne

Jako opiekun wspólnoty, duchowny powinien interesować się tym wszystkim czym ona żyje; aby rozumieć problemy wiernych i móc odpowiednio się do nich ustosunkować. Wiąże się to z umiejętnością wczuwania się w trapiące ich sprawy. Przede wszystkim zaś powinien być pełen entuzjazmu, cierpliwości, skromności i pokory; wobec przełożonych i wobec wiernych, którzy częstokroć czynią z księdza powiernika swoich problemów i oczekują od niego porady, wskazówek. Powinna też go cechować pewna skłonność do kontemplacji, uniesień duchowych i mistycyzmu. Nieodzowna jest też odporność na stresy związane z tajemnicą spowiedzi, z wystąpieniem przed wiernymi w trakcie nabożeństwa, lekcji religii; jak i z rozwiązywaniem codziennych spraw parafialnych. Nie jest więc to zawód dla osób łatwo wpadających w depresję, czy melancholię. Poza tym dobrego duchownego charakteryzuje otwartość, gospodarność, gorliwość, wyrozumiałość, łagodność, ale i surowość w razie potrzeby; czyli wszystko to, co składa się na tzw. powołanie. Stały kontakt z ludźmi wymaga umiejętności postępowania z nimi; umiejętności przewodniczenia wspólnocie i zdolności rozwiązywania wynikłych stąd konfliktów. Na księdzu spoczywa również odpowiedzialność za powierzone mu przez wiernych pieniądze, którymi musi się starać gospodarować rozsądnie i umiarkowanie. Dobry duchowny powinien także charakteryzować się ładnym śpiewem; co wiąże się z codzienną liturgią, a kandydat na misjonarza powinien posiadać zdolności językowe. Szczególnie pomocna dla duchownego jest wiedza z zakresu psychologii, socjologii; czy filozofii.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Od osoby, która pragnie zostać duchownym wymagana jest pełna sprawność fizyczna; w związku z tym osoby niepełnosprawne nie mogą raczej pełnić tej funkcji (choć zdarzają się wyjątki w postaci przyjęcia do seminarium duchownego osoby niewidomej). Do chorób, z którymi najczęściej borykają się duchowni należą choroby narządów głosu; co związane jest z dużym wysiłkiem głosowym, przebywaniem w zimnych pomieszczeniach i pracą na powietrzu.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Wymagane jest wykształcenie wyższe (w przypadku księży uzyskane po 6 latach nauki w seminarium duchownym). Nie dotyczy to braci zakonnych, wobec których stawiany jest wymóg posiadania wyuczonego zawodu. Specyfika zawodu wymaga, aby osoba duchowna była mężczyzną. Nie obejmuje to oczywiście zakonnic. W przypadku Kościoła Rzymskokatolickiego wymagane jest także bezżeństwo; inaczej niż u duchownych prawosławnych (choć celibat obowiązuje mnichów i biskupów), protestanckich, czy starokatolickich (mariawitów, polskokatolików).

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Istnieją duże możliwości awansu duchownego; tak księdza, jak i zakonnika. Osoby wyróżniające się mogą osiągnąć pozycję nawet biskupa (mianowanego przez papieża), który posiada pełnię kapłaństwa; niżej od niego stoi prezbiterat i diakon (podobnie jest w prawosławiu, choć tu biskup jest wybierany). Można również awansować w hierarchii administracyjnej osiągając stanowiska proboszcza, prałata, czy opata klasztoru. Ci, którzy pragną się doskonalić w jakiejś dziedzinie wiedzy mają na to szansę; pod warunkiem skierowania ich przez przełożonych na studia specjalistyczne (decyzją biskupa). Inaczej jest u protestantów (o czym było już wspomniane), w związku z nieuznawaniem przez nich hierarchii kościelnej w znaczeniu katolickim.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Właściwie nie ma ograniczeń wiekowych dotyczących dorosłych i ich pracy jako duchownych; istnieją natomiast inne ograniczenia dotyczące np. stanu cywilnego (o czym wspomniane wyżej).

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

- nauczyciel
- pedagog szkolny

Polecana literatura

Praca zbiorowa pod red. ks. Waleriana Słomki i ks. Jerzego Misiurka,

Kapłan pośród ludu kapłańskiego, Lublin 1993

Osińska K., Pustelnicy dziś, Warszawa 1988

Gonzalez Rafael P., Wyzwanie rzucone powołanym, Warszawa 1993

Edokimow P., Prawosławie, Warszawa 1986

Rybak S., Mariawityzm - Studium historyczne, Warszawa 1992

Codex iuris canonici, Kodeks prawa kanonicznego, Pallotinum 1984